

Skolotāju darba oficiālais novērtējums un atsauksmes par skolotāju darbu

Normunds Rečs
Izglītības vadības
doktora studiju
programmas
doktorants

Konference "Izglītības kvalitāte un vide starptautiskā salīdzinājumā.
Latvija OECD PISA un OECD TALIS programmā", 17.06.2015.

Skolotāju darba novērtēšanas funkcijas

- **Attīstības** funkcija (novērtēšanas uzdevums – uzlabot mācīšanu, konstatējot skolotāju profesionālās darbības stiprās un vājās puses, lai noteiktu tālākās profesionālās attīstības vajadzības kontekstā ar skolas prioritātēm).
- **Atbildības** funkcija (novērtēšanas uzdevums – nodrošināt, lai skolotāji savu darbu paveiktu pēc iespējas labāk un sasniegtu iespējami labākus skolēnu mācību rezultātus).

Avoti: Isoré, 2009; Santiago & Benavides, 2009; OECD, 2013

Latvijas skolotāju profesionālās darbības novērtēšanas rezultāti 2009 - 2012

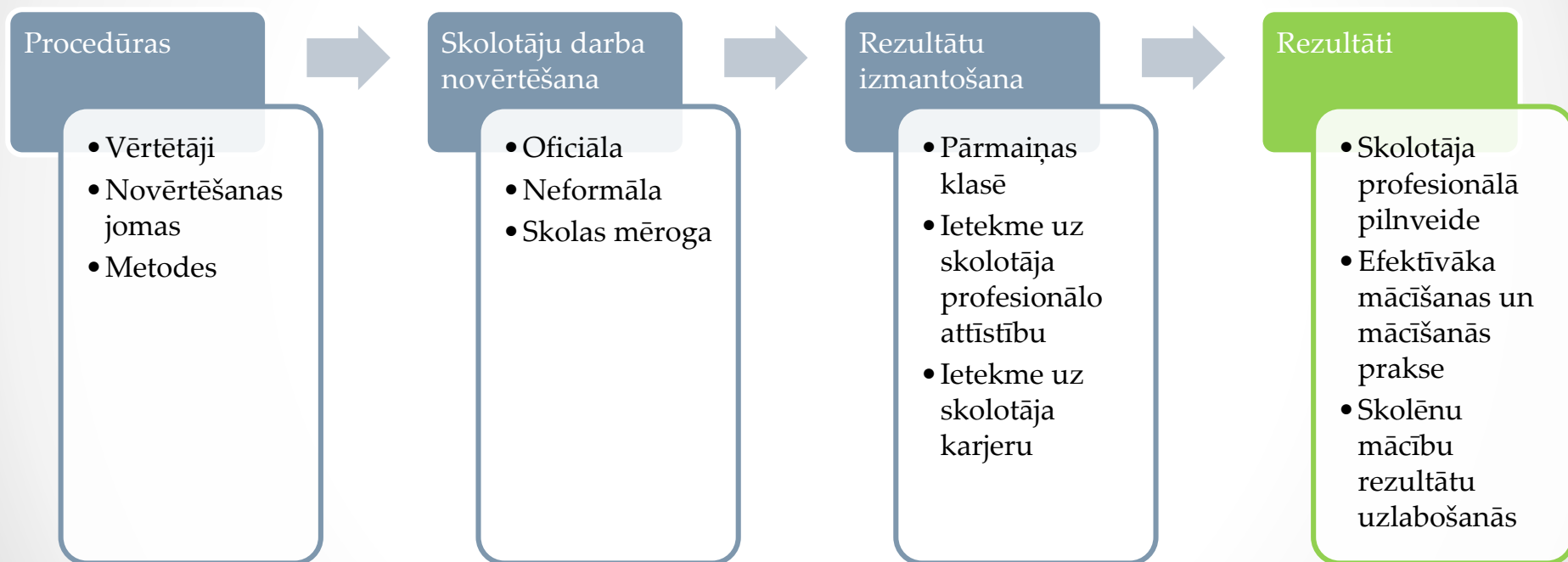
No 2009. gada septembra līdz 2012. gada novembrim novērtēta **23 375** Latvijas skolotāju profesionālā darbība

Kvalitātes pakāpe	Skolotāju skaits	%
5.	174	0,7
4.	1581	6,8
3.	15215	65

Latvijas vispārizglītojošajās skolās 2012./2013.mācību gadā strādāja 22511 skolotāji, bet profesionālās izglītības iestādēs – 4177 pedagogi (kopā 26688 skolotāju).

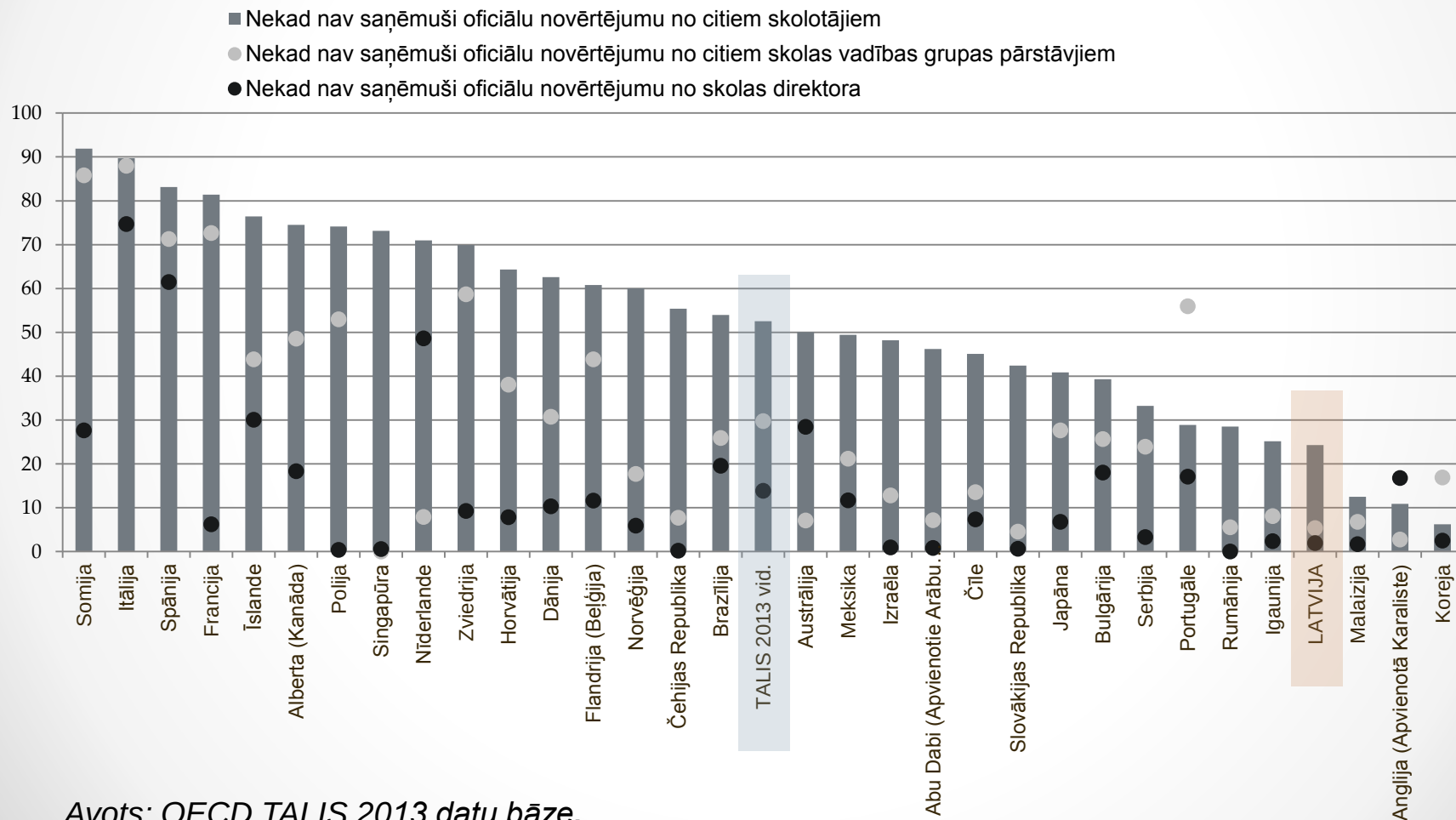
Avots: Izglītības un zinātnes ministrija, 2012

TALIS aptaujā iekļautie skolotāju darba novērtējuma elementi

Piezīme: zilās krāsas lodziņos ietverti elementi, kas mērīti TALIS aptaujā, bet zaļās krāsas lodziņā norādīti skolotāju profesionālās darbības novērtējuma mērķi.

Skolotāju īpatsvars %, kuri nekad nav saņēmuši oficiālu novērtējumu

Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Latvijas skolu direktoru un skolotāju viedokļi par to, kas skolā veic skolotāju darba oficiālo novērtēšanu

Vērtētāji	Respon- dentu grupas	Tieša mācību darba novērošana klasē	Skolēnu aptaujas par mācību darbu	Skolotāju zināšanu satura novērtējums	Skolēnu pārbaužu darbu rezultātu analīze	Skolotāju darba pašnovērtējuma apspriešana	Pārrunas pēc atsauksmju saņemšanas no vecākiem vai aizbildņiem
		%	%	%	%	%	%
Ārējās personas vai iestādes	Direktori	20,9	26,0	25,6	34,6	20,4	9,1
	Skolotāji	15,5	6,8	12,2	8,2	16,8	9,0
<u>Direktors</u>	Direktori	70,1	44,0	44,6	49,7	78,4	95,9
	Skolotāji	37,3	22,2	24,5	26,3	37,5	28,1
Cits(-i) skolas vadības grupas pārstāvis (-ji)	Direktori	96,2	86,0	58,9	93,7	89,8	80,7
	Skolotāji	76,3	54,3	58,6	75,0	66,6	48,9

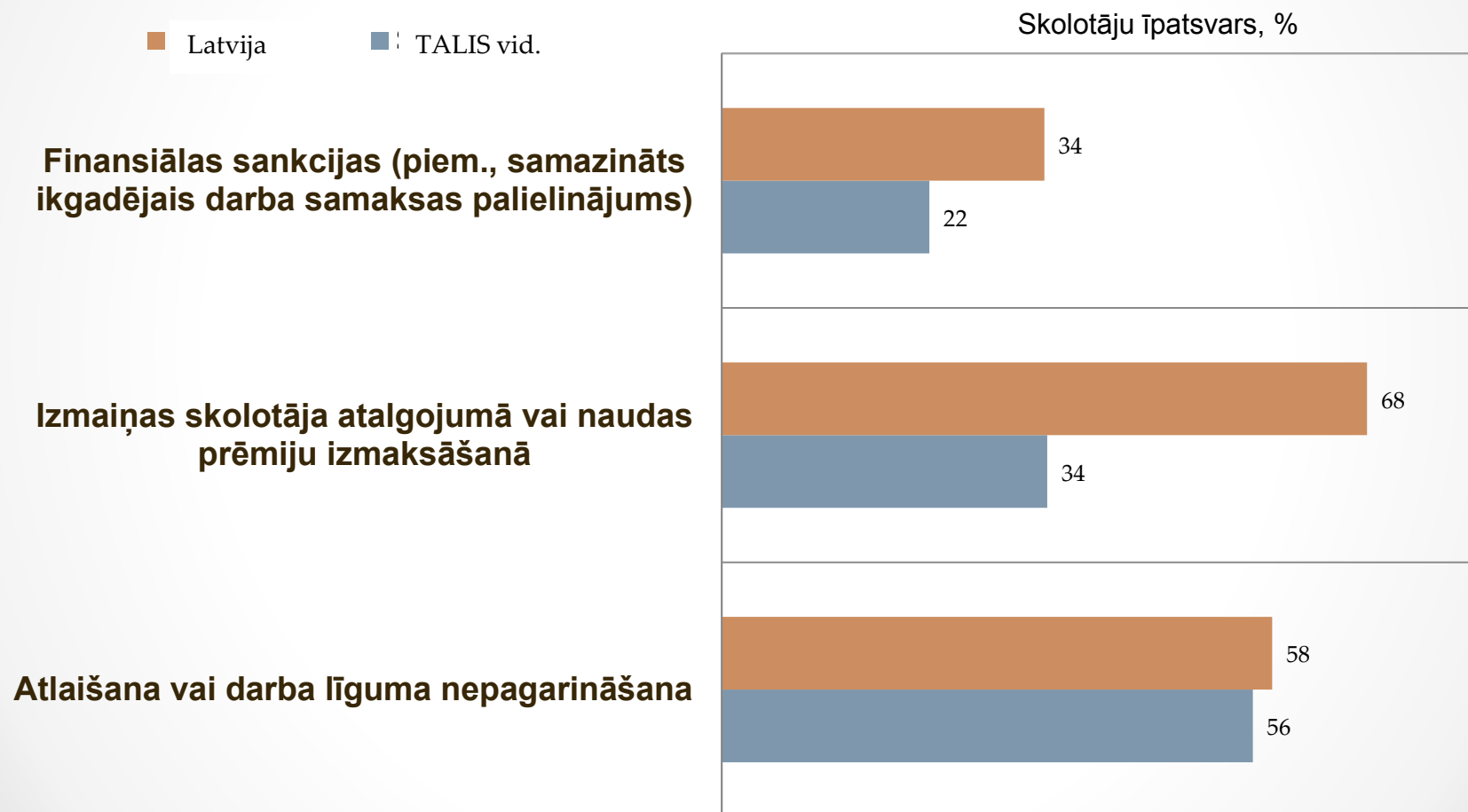
Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Latvijas skolu direktoru un skolotāju viedokļu salīdzinājums par skolotāju darba novērtēšanas atgriezenisko saikni (%)

	Direktori	Skolotāji
Ar skolotāju tiek pārrunāti pasākumi mācīšanas nepilnību novēršanai	100	89
Skolotājam tiek izveidots profesionālās pilnveides plāns, lai uzlabotu viņa darbu	92	48
Tiek norīkots mentors, lai palīdzētu uzlabot skolotāja mācīšanas praksi	63	37
Ja skolotājs regulāri strādā slikti, viņš tiek atbrīvots no darba	58	39

Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Skolotāju oficiālās novērtēšanas rezultātu ietekme uz skolotāju darba samaksu vai darba attiecību pārtraukšanu

Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Skolotāju darba novērtēšanas sniegtie uzlabojumi pašu skolotāju skatījumā (%)

<i>Apgalvojums</i>	Latvija	Igaunija	Polija	Somija	TALIS vid.
Skolotāja pielietotie mācīšanas paņēmieni	62	54	63	38	62
Skolēnu sasniegumu novērtējuma izmantošana skolēnu mācīšanās uzlabošanā	59	48	67	32	59
Skolotāja pielietotās mācību metodes darbā ar skolēniem ar īpašām vajadzībām	37	37	62	30	45
Skolotāja pielietotie klasvadības paņēmieni	44	44	59	33	56

Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Skolotāju novērtēšanas ietekme skolotāju skatījumā (%)

	Latvija	Igaunija	Polija	TALIS 2013
Labākie skolas skolotāji saņem lielāko atzinību (piem., apbalvojumus, papildu apmācību vai pienākumus)	58	43	64	38
Skolotāja novērtējumam un atsauksmēm ir maza ietekme uz to, kā skolotāji strādā klasē	44	47	40	43
Atsauksmes un skolotāja novērtējums lielākoties tiek veikts, lai izpildītu administratīvās prasības	48	43	43	51
Atsauksmes skolotājam sniedz, pilnībā balstoties uz viņu darba novērtējumu	74	50	66	47

Avots: OECD TALIS 2013 datu bāze.

Secinājumi

- Tikai 2% Latvijas skolotāju darbs nekad nav ticis oficiāli novērtēts.
- Latvijas skolotāju darba oficiālās novērtēšanas rezultāti galvenokārt fokusējas uz skolotāju profesionālās kompetences pilnveidošanu.
- Bez skaidras sasaistes ar profesionālas kompetences attīstības iespējām skolotāju oficiālās novērtēšanas rezultātā izveidoto skolotāju profesionālās pilnveides plānu izpilde var būt ierobežota vai pat neiespējama. Tas, savukārt, var veicināt negatīvu skolotāju attieksmi pret novērtēšanu, vairojot neuzticēšanos un apātiju.
- Latvijas skolās ir attīstīta mācību procesa dalītā vadība (*distributed leadership*), par ko liecina ne tikai direktoru, bet arī citu skolas vadības grupas pārstāvju plašā iesaiste skolotāju darba novērtēšanā.
- Latvijas skolotāju darba novērtēšanas procesā ir jāvelta lielāka uzmanība skolotāju darbam ar skolēniem ar īpašām vajadzībām.
- Gandrīz puse Latvijas skolotāju ziņo, ka atsauksmes un skolotāja novērtējums lielākoties tiek veikts, lai izpildītu administratīvās prasības. Šādi rezultāti norāda uz to, ka Latvijas skolotāju darba novērtēšanas sistēma nerasniedz tās vēlamā ietekmi. Līdz ar to, iespējams, ir nepieciešams veikt korekcijas un uzlabojumus Latvijā izveidotajā pedagogu darba novērtēšanas sistēmā, lai tā sasniegtu savu galveno mērķi – skolotāju mācīšanas uzlabošanu klasē, tādejādi sekmējot skolēnu mācību rezultātu paaugstināšanos.

Paldies par uzmanību!

normunds.recs@lu.lv